

кацій (діяльність з надання послуг доступу до Інтернет)", затверджені рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації № 803 від 10 грудня 2013 р., так й у "Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій", затвердженому рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації № 649 від 13 грудня 2012 р.

У "Правилах надання та отримання телекомунікаційних послуг", затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 295 від 11 квітня 2012 р. містяться лише загальні згадки про потребу охорони таємниці телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передається технічними засобами телекомунікацій, а також заборону зняття інформації з телекомунікаційних мереж, крім випадків, встановлених законом. Фрагментарні спроби регулювання окремих аспектів втручання у приватне спілкування здійснені в "Порядку взаємодії між СБ України та Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України при організації проведення сертифікації технічних засобів телекомунікацій на відповідність вимогам нормативних документів до технічних засобів для здійснення уповноваженими органами оперативно-розшукових заходів у телекомунікаційних мережах загального користування України", однак, як можна впевнитися з вищенаведеного досвіду, цього явно недостатньо. Навряд чи такий підхід відповідає інтересам громадян як користувачів телекомунікаційних послуг та інтересам суб'єктів господарювання, які ці послуги надають.

УДК 658.15.012.8(477)

А.Ю. Кретова

СУТНІСТЬ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ "ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ" ТА "ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА"

Досліджено поняття "фінансова безпека підприємства", "ефективність діяльності підприємства"; розглянуто ефективність діяльності підприємства відповідно до актуальності вияву ефекту та чинника часу; запропоновано теперішню ефективність діяльності підприємства оцінювати за критерієм "фінансова безпека підприємства".

Ключові слова: *економічна безпека підприємства, фінансова безпека підприємства, ефективність діяльності підприємства, результативність діяльності підприємства, теперішня ефективність діяльності підприємства.*

Исследованы понятия "финансовая безопасность предприятия", "эффективность деятельности предприятия"; рассмотрена эффективность деятельности предприятия в соответствии с актуальностью проявления эффекта и фактора времени; предложено нынешнюю эффективность деятельности предприятия оценивать по критерию "финансовая безопасность предприятия".

Ключевые слова: *экономическая безопасность предприятия, финансовая безопасность предприятия, эффективность деятельности предприятия, результативность деятельности предприятия, нынешняя эффективность деятельности предприятия.*

The concepts "financial safety of the enterprise", "efficiency of activity of the enterprise" are investigated; efficiency of activity of the enterprise according to relevance of manifestation of effect and time factor is considered; it is offered to estimate present efficiency of activity of the enterprise by criterion "financial safety of the enterprise".

Key words: *economic security of the enterprise, financial safety of the enterprise, efficiency of activity of the enterprise, productivity of activity of the enterprise, present efficiency of activity of the enterprise.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання, які характеризуються нестабільністю економіки на всіх її рівнях та в усіх галузях, жорсткою конкуренцією між підприємствами, коли вже недостатньо зосереджувати увагу на розв'язанні лише внутрішніх проблем підвищення ефективності діяльності підприємства, значну актуальність набули питання щодо забезпечення його максимальної захищеності від різних загроз та адаптації його до умов зовнішнього середовища. Саме тому такі категорії, як "ефективність діяльності підприємства" і "економічна безпека підприємства" набувають комплексності та стають взаємопов'язаними й односпрямованими поняттями.

При цьому головну увагу на сьогоднішній день доцільно приділяти формуванню цілісного забезпечення саме фінансової складової економічної безпеки, як найбільш провідної та вирішальної у гарантуванні економічної безпеки підприємства в цілому. Окреслені питання є актуальними саме тому, що в економічній системі все більшого значення набувають відносини щодо управління фінансовими ресурсами та оптимізація їх використання, а також фінансові важелі й методи, що забезпечують стабільність та ефективність діяльності підприємства.

Маючи високий рівень ефективності діяльності можна стверджувати, що підприємство більшою мірою захищено від загальноекономічних, фінансових, ринкових загроз. Однак, якщо підприємство має низький стан фінансової безпеки, то й ефективність його діяльності буде вкрай мала.

Метою статті є вивчення існуючих підходів до понять "фінансова безпека підприємства" та "ефективність діяльності підприємства", а також визначення їх взаємозв'язку.

Виклад основного матеріалу. Фінансова безпека є найбільш вагомою в гарантуванні економічної безпеки підприємства, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є "двигуном" будь-якої економічної системи.

На думку І.А. Бланка [1], провідну роль фінансової компоненти в загальній системі економічної безпеки підприємства визначають такі наведені нижче основні положення.

Фінансова діяльність продукує основну форму ресурсного забезпечення реалізації економічної стратегії підприємства; операції, пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства, мають стабільний характер; фінансова діяльність відіграє пріоритетну роль в забезпеченні стабілізації економічного розвитку підприємства в цілому; фінансові ризики за своїми негативними наслідками належать до категорії найнебезпечніших.

В економічній літературі немає єдиного підходу до визначення терміну "економічна безпека підприємства". Різні автори економічну безпеку трактують як стан суб'єкта господарювання [2], стан захищеності діяльності підприємства в цілому та окремих видів його потенціалу [3, 4], стан певного набору ресурсів та їхнього ефективного використання [3, 5]. З позиції процесного підходу, економічна безпека розглядається як безперервний процес забезпечення на промисловому підприємстві стабільності його функціонування, фінансової рівноваги і регулярного отримання прибутку [6]. І лише такі автори як Г.В. Козаченко, О.М. Ляшенко і В.П. Пономарьов економічну безпеку визначають як міру взаємоузгодження (гармонізації) економічних інтересів підприємства з інтересами суб'єктів як зовнішнього [2, 7], так і внутрішнього [4] середовища для протистояння загрозам через формування необхідного для такого протистояння ресурсного забезпечення [7]. Всі автори погоджуються з тим, що підтримання належного стану економічної безпеки підприємства та його підвищення є актуальним питанням сучасності, оскільки це сприяє захищеності підприємства від внутрішніх або зовнішніх небезпек і загроз, чи інших непередбачуваних обставин, що позитивно позначається на його ефективній діяльності.

Не дивлячись на те, що питанням визначення фінансової безпеки підприємства присвячено чимало праць вітчизняних і зарубіжних вчених, на даний момент відсутнє також загальноприйняте визначення категорії "фінансова безпека підприємства". Термін "фінансова безпека підприємства", як і термін "економічна безпека підприємства" в літературі трактується по різному.

Так, Ю. В. Лаврова під фінансовою безпекою підприємства розуміє "складову частину економічної безпеки підприємства, яка полягає в існуванні такого фінансового стану, яке характеризується: збалансованістю фінансових інструментів, технологій і послуг; стійкістю до загроз; здатністю підприємства забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, місії і завдань, достатніми обсягами фінансових ресурсів; а також спрямованістю на сталий розвиток підприємства. Це, у свою чергу, дозволяє забезпечити фінансову стійкість, платіжоспроможність, ліквідність і достатню фінансову незалежність підприємства в довгостроковому періоді; оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства; ідентифікацію зовнішніх і внутрішніх загроз фінансовому стану підприємства та розробляти заходи щодо їх запобігання; самостійну розробку та прове-

дення фінансової стратегії; достатню фінансову незалежність підприємства; захищеність фінансових інтересів власників підприємства" [8, с. 127].

І. А. Бланк фінансову безпеку підприємства розглядає з точки зору кількісного і якісного детермінованого рівня фінансового стану підприємства, який забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на підставі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному і перспективному періодах [1, с. 24].

Інший підхід пропонує Р. С. Папехін. Автор вважає, що це граничний стан фінансової стійкості, в якому повинні знаходитися підприємства для реалізації своєї стратегії. Фінансова безпека характеризується здатністю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам. Сутність фінансової безпеки підприємства, на думку автора, полягає в його здатності самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей загальної корпоративної стратегії в умовах невизначеного і конкурентного середовища. Головна умова фінансової безпеки підприємства – здатність протистояти існуючим і виникаючим небезпекам і загрозам, що намагаються заподіяти фінансовий збиток або небажано змінити структуру капіталу, або примусово ліквідувати підприємство. Для забезпечення цієї умови потрібно підтримувати фінансову стійкість, рівновагу, забезпечувати достатню фінансову незалежність підприємства і гнучкість при прийнятті фінансових рішень [9].

Досить повне визначення, яке охоплює не тільки поняття фінансової системи, фінансових інтересів, загроз, а й інструментів, необхідних для забезпечення фінансової безпеки підприємства запропоновано К.С. Горячевою. Вона визначає фінансову безпеку підприємства як "такий фінансовий стан, що характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів і, тим самим забезпечити розвиток всієї фінансової системи" [10, с. 66].

Т.Б. Кузенко, В. В. Прохорова і Н.В. Сабліна мають іншу точку зору на поняття фінансової безпеки підприємства. На їхню думку "фінансова безпека підприємства – це найбільш ефективне використання інформаційних, фінансових показників, ліквідності та платіжоспроможності, рентабельності капіталу, які знаходяться в межах своїх граничних значень" [11, с. 28].

Л.С. Мартюшева, Т.Е. Петровська, Н.І. Трихліб визначають фінансову безпеку підприємства як захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовищ, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов для стабільного функціонування та динамічного розвитку. Зміст цього

поняття містить у собі систему засобів, що забезпечують конкурентну стійкість і фінансову стабільність підприємства, а також сприяють підвищенню рівня добробуту робітників [12, с. 45].

Таким чином, узагальнюючи наведені вище визначення фінансової безпеки, доходимо висновку, що фінансова безпека підприємства – це сукупність динамічних кількісних та якісних характеристик рівня фінансового стану підприємства, при якому забезпечена збалансованість і захист його пріоритетних фінансових інтересів від загроз різного характеру, а також фінансова підтримка сталого розвитку підприємства в поточному й перспективному періодах.

Забезпечення фінансової безпеки вимагає чіткого визначення складових і класифікації її видів за різними ознаками, визначення місця і ролі цих елементів в системі економічної безпеки підприємства. Необхідність диференціації видів фінансової безпеки полягає в тому, що наявність або наближення до кожного з них (з точки зору його специфічних особливостей) вимагає особливої стратегії дій з боку керівництва підприємства. Класифікація сприяє забезпеченню порівнянності окремих блоків та їх взаємозв'язок, а в підсумку – створення системи фінансової безпеки. На думку О.І. Барановського, фінансову безпеку, що розглянуто на мікроекономічному рівні, тобто фінансову безпеку підприємства доцільно класифікувати за такими ознаками: метою, станом безпеки, формою прояву, стабільністю, гарантуванням, рівнем достатності, фазою відродження, реальністю, рівнем досягнення, ступенем забезпечення [13, с. 51] (таблиця 1).

На підставі представлені класифікації видів фінансової безпеки доводимо висновку про те, що систему забезпечення фінансової безпеки слід розуміти як комплекс взаємоузгоджених заходів.

Для визначення поставленої мети водночас із поняттям "фінансова безпека підприємства" доцільно розглянути сутність поняття "ефективність діяльності підприємства".

Дослідження сутності поняття "ефективність діяльності підприємства" слід розпочати з вивчення самої категорії "ефективність" і лише в подальшому – з визначенням діяльності підприємства отримати остаточне визначення досліджуваної категорії.

Таблиця 1

Класифікація видів фінансової безпеки

Ознаки класифікації	Класифікаційні види
Мета	Стратегічна, тактична
Стан безпеки	Фактична, очікувана, потенційна
Форма прояву	Внутрішня, зовнішня
Стабільність	Стабільна (безперервна, періодично поновлювана), нестабільна (епізодична, тимчасова)

Гарантування	Гарантована, негарантована
Рівень достатності	Достатня, недостатня, допустима, необхідна, обмежена (гранична), надмірна
Фаза відродження	Виробництва, розподілу, обміну, споживання
Реальність	Дійсна, умовна
Рівень досягнення	Базова, перехідна, підвищена
Ступінь забезпечення	Забезпечена, незабезпечена

Ефективність з наукового погляду є багатограним поняттям, певні сторони якого висвітлюються під особливим кутом у різних теоріях філософії, педагогіки, соціології, економіки, технічних, управлінських та інших наук.

До речі, лівова частка досліджень категорії "ефективність" в управлінні належить зарубіжним вченим. Так, відомий науковець у сфері менеджменту П. Друкер зазначав, що ефективність є наслідком "правильного створення потрібних речей" [14], зосереджуючи увагу на цільовій спрямованості категорії "ефективність" і визначаючи її у словосполученні "потрібні речі". Е.Дж. Долан посилив цільову значущість ефективності, яка, на його думку, полягає, перш за все, у виборі правильних цілей, на яких фокусується вся енергія підприємства [15]. У свою чергу М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі визначили, що ефективність – це, насамперед, економічність, яка вимірює якнайкраще використання ресурсів [16]. Відомий науковець у сфері управління Г. Саймон, об'єднуючи такі характеристики ефективності, як цілеспрямованість та економічність, трактував ефективність як основний інструмент для визначення того, що він розуміє під "хорошим" або "правильним" управлінням [17]. На основі критерію ефективності, згідно з Г. Саймоном, відбувається вибір такого управлінського рішення, реалізація якого принесе найбільший результат від використання ресурсів. На його думку, ефективність – це все те, що робить або чим зайнята організація [17]. А отже, коли результат конкретизовано заздалегідь, ефективність дозволяє визначити, яка альтернатива щодо організації є найбільш доцільною. Ефективність показує ступінь досягнення організацією поставлених цілей за певних обставин. Але основним питанням у вивченні ефективності є те, наскільки розподіл ресурсів є оптимальним з погляду фактичних цілей організації [17]. Думку Г. Саймона поділив і Д. Хан, який зауважив, що ефективність полягає в умінні робити правильно намічене [18].

Незважаючи на давнє та часте застосування поняття "ефективність" у наукових джерелах як зарубіжних, так і вітчизняних авторів, до сьогодні в економічній науці так і не склалося єдиного науково-обґрунтованого погляду на сутність цієї економічної категорії. Частіше за все поняття "ефективність" широко використовується зазвичай у прямому його розумінні: ефективно те, що приводить до результату, ефективний означає дієвий [19, с. 24].

Проаналізовані та узагальнені визначення ефективності ще раз засвідчують відсутність єдиного тлумачення цієї категорії. Усі поняття умовно поділяються за двома напрямками: економічним та управлінським. З економічного погляду ефективність розглядається як співвідношення результату господарської діяльності та витрачених ресурсів [20, с. 176]; ефекту (кінцевого результату) та затрат на його здійснення (засобів виробництва та робочої сили) [21, с. 9]. Напрямок, що ґрунтується на управлінській позиції, поєднує визначення, відповідно до яких ефективність – це, перш за все, ступінь досягнення підприємством своїх намічених цілей [19, с. 24; 22, с. 26], що виражається не лише у зв'язку (співвідношенні) результату з визначеними цілями, а й характеризує результат (ефект) з погляду оптимальності використаних ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових та ін.). Тобто, категорія ефективності набуває винятково відносного характеру, який проявляється через необхідність постійного порівняння певних об'єктів, чи ж то отриманий результат (ефект) та цілі підприємства, задля відповіді на питання про цільову спрямованість та повноту отриманих результатів; або результат (ефект) та вартість використаних ресурсів (витрат) на його отримання за їх видом та обсягами.

Складність та комплексність ефективності визначається через видову різноманітність кожного об'єкта, наявного при її визначенні. Різноманітними є цілі, результати, витрати та ресурси підприємства. Не багато авторів, які вивчаючи категорію ефективності, говорять про необхідність вивчення часового аспекту. О.Л. Устенко, В.М. Ячменьова, М.В. Височина, О.Й. Сулима визначають ефективність як певне співвідношення (результату з цілями або результату з витратами на його отримання), тобто величина відносна й визначається за певний період часу [22, с.26]. Досягти цілей при якнайменшому використанні ресурсів (витрат) без урахування того, скільки часу на це витрачено, є не зовсім коректним, бо часовий ресурс (проміжок часу для досягнення певного результату) не менш важливий порівняно з іншими видами ресурсів (трудовими, матеріальними оборотними, матеріальними необоротними, фінансовими та ін.), а іноді його значущість вища за значущість інших ресурсів.

Ефективність потрібно розглядати як складну комплексну категорію, яка поєднує як економічні, так і управлінські ознаки, що дозволяє відобразити ступінь досягнення намічених цілей у конкретних результативних показниках. Вона є виключно відносною дуалістичною величиною, що поєднує у своєму складі критерії порівняння результату (ефекту) зі встановленими цілями та результату (ефекту) з витратами (ресурсами) із обов'язковим урахуванням часового лагу досягнення такого результату (ефекту).

Ураховуючи, що будь-який отримуваний результат (ефект) на рівні підприємства є наслідком здійснення діяльності даного підприємства, необхідно розглянути сутність поняття "ефективність діяльності підприємства".

Оскільки, під діяльністю підприємства як відкритої соціально-економічної системи слід розуміти спрямований процес, стрижнем якого є два чіткі вектори (перший спрямований на процес виконання функцій підприємства, а другий – на результат діяльності підприємства), то ефективність діяльності підприємства є, перш за все, комплексним поняттям. Комплексність виявляється в тому, що ефективність полягає у ступені досягнення через повноту (порівняння ефекту зі встановленими цілями) та економічність (порівняння ефекту з ресурсами або витратами) встановлених цілей функціональних сфер діяльності підприємства в конкретних результативних показниках при врахуванні часового лагу завдяки вирізненню ефектів з ретроспективним, теперішнім та майбутнім характером прояву.

Зуважимо, що діяльність будь-якого підприємства здійснюється для отримання певних результатів. Відповідно до міжнародної серії стандартів ISO 9000 (п. 3.2.14) ступінь реалізації запланованої діяльності підприємства та досягнення сукупності запланованих результатів є результативністю. У свою чергу, ефективність діяльності підприємства – це ступінь відповідності реальних (фактичних або очікуваних) результатів діяльності підприємства бажаним, тобто ступінь досягнення мети діяльності підприємства. А отже, найважливішою характеристикою обох понять є досягнення запланованого результату, відповідність цілям діяльності підприємства. На перший погляд поняття "ефективність діяльності підприємства" та "результативність діяльності підприємства" видаються тотожними. Однак результативність підприємства визначається за ретроспективними результатами його діяльності, тобто результатами, що вже отримані у попередніх звітних періодах. А тому, результативність можна визначити як ретроспективну ефективність діяльності підприємства. Рівень результативності (ретроспективної ефективності) виявляється як через повноту (порівняння ефекту зі встановленими цілями), так і через економічність (порівняння ефекту з ресурсами або витратами) ступеня реалізації цілей діяльності підприємства. Якщо ефектом при визначенні ефективності діяльності підприємства вибирається результат з теперішнім характером прояву, то, на нашу думку, така ефективність є теперішньою. На відміну від результативності, рівень теперішньої ефективності, звичай, встановлюється лише шляхом порівняння відповідного ефекту зі встановленими цілями. Вибір ефекту з майбутнім характером прояву дозволив виокремити у складі загальної ефективності діяльності підприємства ту її частину, яка спрямована на майбутню актуалізацію такого ефекту, тобто майбутню ефективність діяльності підприємства. Таким чином, ефективність діяльності підприємства відповідно до актуальності вияву ефекту, який вибирається при її визначенні, у своєму складі має три елементи: результативність, теперішня та майбутня ефективність.

Саме теперішню ефективність діяльності підприємства необхідно оцінювати за критерієм "фінансова безпека підприємства", оскільки якраз ця складова економічної безпеки підприємства є найбільш вагомою, а визна-

чення основних цілей фінансової безпеки (забезпечення високої фінансової ефективності роботи, підтримка фінансової стійкості та незалежності підприємства, досягнення високої конкурентоздатності, забезпечення високої ліквідності активів, підтримка належного рівня ділової активності тощо) більш за все перетинається із визначенням ефективності діяльності підприємства.

Висновки. Таким чином, у сучасних, вкрай важких для підприємств, умовах господарювання встановлення сутності ефективності діяльності підприємства й фінансової безпеки підприємства є найбільш актуальним, оскільки від цього залежить успішний вибір критеріїв та показників оцінки ефективності діяльності підприємства, шляхів її підвищення, а також методів оцінки необхідного рівня його фінансової безпеки, що забезпечує захист підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Використана література:

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 776 с.
2. Гапоненко В. Ф. Экономическая безопасность предприятия. Подходы и принципы / Гапоненко В. Ф., Беспалько А. Л., Власков А. С. – М.: Ось-89, 2007. – 208 с.
3. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Електронний ресурс] / О. С. Іванілов. – Режим доступу : // http://pidruchniki.com.ua/290311/ekonomika/tema_ekonomichna_bezpeka_pidpriyemst
4. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : [монографія] / О. М. Ляшенко. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2011. – 400 с.
5. Цигилик І. І. Економічна безпека підприємства в системі внутрішнього економічного механізму / І. І. Цигилик, Т. М. Паневнік // Економіка. – 2007. – № 8. – С. 3–8.
6. Половнев К. С. Механизм обеспечения экономической безопасности промышленного предприятия : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 "Экономика и управление народным хозяйством" / К. С. Половнев. – Екатеринбург, 2002. – 34 с.
7. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизмы обеспечения / Козаченко А. В., Пономарев В. П., Ляшенко А. Н. – К.: Лібра, 2003. – 327 с.
8. Лаврова Ю. В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства [Текст] / Ю. В. Лаврова // Вісник економіки і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 127-130.
9. Папехин Р. С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия [Текст] : дис. канд. экон. наук. 08.00.10/Р. С. Папехин. – Волгоград, 2007. – 176 с.

10. Горячева К.С. Финансовая безопасность предприятия, сущность и место в системе экономической безопасности / К. С. Горячева // Экономист. – 2003. – № 8. – С. 65-67.
11. Кузенко Т. Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии [Текст] / Т. Б. Кузенко, В. В. Прохорова, Н. В. Саблина // Бизнес Информ. – 2008. – № 12 (1). – С. 27-29.
12. Мартюшева Л.С. Фінансова безпека підприємства: наук. - техн. збірн. [Текст] / Л.С. Мартюшева, Т.Е. Петровська, Н.І. Трихліб. – К.: Либідь, 2006. – 235 с.
13. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія / О.І. Барановський. – Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2004. – 759с.
14. Друкер П. Эффективное управление. Экономические задачи и оптимальные решения / П. Друкер. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 288 с.
15. Долан Э. Дж. Экономикс: англо-русский словарь : справочник / Э. Дж. Долан, Б. И. Доминенко ; пер. с англ. – М.: Лазурь, 1994. – 544 с.
16. Мескон М. Х. Основы менеджмента / Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. – М.: Дело, 1993. – 702 с.
17. Менеджмент в организациях / Г. Саймон [и др.]. – М.: Экономика, 1995. – 335 с.
18. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Д. Хан ; пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с.
19. Маркіна І. А. Методологічні питання ефективності управління / І. А. Маркіна // Фінанси України. – 2000. – № 6. – С. 24.
20. Мазур И. И. Эффективный менеджмент : учеб. пособ. для ВУЗов / Мазур И. И., Шапиро В. Д., Ольдерогте Н. Г. ; под общ. ред. И. И. Мазура. – М.: Высшая школа, 2003. – 416 с.
21. Синицына Т. А. Оценка эффективности системы управления промышленным предприятием – целевой подход: дис. ... кандидата экон. наук : 08.06.01 / Синицына Татьяна Арнольдовна. – Одесса, 2004. – 187 с.
22. Ячменьова В. М. Ефективність управління діяльністю промислового підприємства та діагностика загроз : [монографія] / Ячменьова В. М., Височина М. В., Сулима О. Й. – Сімферополь: ВД Аріал, 2010. – 472 с.

УДК 343.1

О.І. Литвинчук

ЩОДО ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗА НОВИМ КПК УКРАЇНИ

Статтю присвячено розгляду основних процесуальних функцій, які виконують учасники кримінального провадження під час досудового розслідування. Доведено відсутність дії принципу змагальності сторін на досудовій стадії кримінального процесу. Запропоновано виключення слідчого з числа учасників, які відносяться до сторони обвинувачення, та покладення на нього